

NIONDE ÅRG. № 8	Prenumerationspris: Helt år Emk. 225:— Halvt „ „ 125:— I utlandet: Helt år Emk. 350:— Halvt „ „ 200:—	UTKOMMER ALLA ONSDAGAR Redaktion: Svenska Folkförbundet Redaktör: N. Bles Reval, Riddaregatan 3.	Annonspris enligt överenskom- melse. För längre annonse- ring beviljas rabatt.	24 febr. 1926
--	---	---	---	------------------------------------

De nya offentliga biblioteken.

I och med skolväsendets förbättrande kommer den elementära bildningen och läsekonsten att bli allmän egendom. För att nu befolkningen i allmänhet och det uppväxande släktet isynnerhet skola få möjlighet att på ett tillfredställande sätt utvidga eller åtminstone behålla sina bokskap måste möjlighet beredas för erhållandet av lämplig litteratur. Vi ha ju redan några mindre bibliotek, som ock använts, men dessa hava två stora nackdelar: de äro ofta mycket illa ordnade och innehålla för det mesta mindre värdefulla böcker, som kasserats ur andra bibliotek eller boksamlingar. Numera har en ljusning kommit i denna för bildningsvännerna viktiga fråga. Regeringen har tagit det avgörande steget. Varje skattebetalare är numera ålagd att årligen lämna ett bidrag till ett kommunalt offentligt bibliotek, som göres obligatoriskt. Riket lämnar till varje ordnat bibliotek ett bidrag, som motsvarar det dubbla av kommunens.

Dessa bibliotek, om de omtänksamt ordnas och värdefulla böcker anskaffas, skulle med åren bli de yppersta.

Enligt förordning skola biblioteken omfatta alla grenar av vetenskapen: skönlitteratur, encyklopedi, religion och uppfostran, social- och rättsvetenskap, språk och konst, matematik, jordbruk,

geografi, historia och barnböcker. Biblioteken borde omedelbart ordnas även i de svenska bygderna och givetvis redan denna vinter. Med uppskov skulle vi förlora ytterligare ett år, emedan under sommaren var och en går åt sitt håll, och vi skulle igen bli efter i den allmänna kapploppningen. För erhållande av statsbidrag måste redovisning och anhållan vara inlämnad före första mars.

Ur de förra biblioteken borde man få plocka ut det dugliga och införa det i de nya; privata personer borde så vitt möjligt bidra med sina böcker, och för de summor, som finnas och som under åren inflyta, måste nya böcker köpas. Det få våra styresmän på inget villkor försumma.

J. B—n.

Brev från Gammal-Svenskby.

„Till arisk stam den renaste och äldsta,
 Till svensk jag vigdes av en vänlig norna.“
 V. Rydberg.

En liten tacksamhetsgård
 till våra okända vänner
 och välgörare.

Som det av rubriken torde framgå, är det en rätt egendomlig tacksamhetsskuld under tecknad härmed söker i mån av sin in-skränkta förmåga avbörd sig. Det är icke blott min egen utan hela samhällets tacksamhetsskuld. Egendomlig för det första på grund av den omständigheten att vi Gammalsvenskbybor icke

ens själva känna våra välgörare och vänner varken till person eller namn, ja icke ens till antal. För det andra egendomlig emedan under tecknad har den föga avundsvärda äran meddela „Kostbons“ läsare, att dessa rader skulle vara prenumerationsavgiften för den kära „Kostbon“, vilken i 5 ex. nu i flera år letat sig fram hit ned till oss, förlorade söner av den stolta svenska stammen. Vi ha icke gjort så mycket som lagt två strån i kors därvid, ja icke ens gjort så mycket som att anstränga våra tröga hjärnor med en tanke på att det ändå måste finnas de, vilka göra det i vårt ställe, och vad vi i så fall äro dem skyldiga. Men det är ändå på tiden att våra „hundra år“ taga slut och vi „vakna“ ur dässigheten. Men vi måste väl också erkänna, att det känns en smula förödmjukande att även nu bli tvungna att betala våra okända välgörare, denna deras icke obetydliga uppoffrande kärlek, välvilja och omtänksamhet att i hela årtal ihågkomma oss med den kära dyrbara och efterlångtande „Kostbon“, med „tiggars“ eller „klostermynt“, även om de äro av finaste kvalite. Nådebröd är alltid svårt att svälja, även om handen som räcker det, är än så mjuk och varm och mottagaren också blott en grov bonde. Tanken på att vi i stället för att leva på „nådebröd“ borde pikuniärt bidra att samla allt svenskt under svenskhetens fana och även hålla österleds-

svenskhetsstandaret "Kustbon" är sannerligen icke heller ägnad att smickra självkänslan och ingiva oss stora tankar om vår svenskhet i Gammalsvenskby. Det återstår ännu mycket för oss att göra, om vi en dag skola kunna med klar och upprätt panna kunna eftersäga den store svenske siaren och skalden V. Rydbergs ovan citerade bekännelse. Till dess måste vi ännu fortfarande försöka "lida det vi ej kan vrida", och "hålla god min i dåligt spel." Ja, om någon av de många folkstammar, folkslag och folkspillror, som finnas i det stora Ryssland, hade skäl att vara stolta över sin nationalitet, så är det åtminstone faktum, att det är vi, Gammalsvenskbybor. Men tyvärr är det snarare till blygsel än till stolthet vi få bekänna oss till svenskheten, ty om än svenskarna hemma i Sverige och även i hela världen skola hava några om än så små orsaker att vara stolta över oss, så tycks man dock icke känna den ringaste stolthet över sina egna tiggare eller dagdrivare, man är mån om deras reducerande. Men att säga att vi äro dem tackskyldiga för vad de gjort oss, vore rent av för litet, här åtminstone mister detta mynt både kurs och värde, hur högt i kurs det än hos oss må stå, ty slösa därmed göra vi då icke. I sanning, en sådan frikostighet i att giva och hjälpa borde bli införd i förteckningslistan över de gamlas "sjuvärldsundervärk" såsom det åttonde, och att med tack betala allt detta vore ungefär detsamma som att bjuda hans helighet påven tre öre för St. Peterskyrkan och Vatikanen. Men orden "svensk" och "giva," så olika de än äro i språkläran, tyckas vara oskiljaktiga, sak samma om det är i Stockholm eller i Reval.

Gärna ville vi åtminstone veta vem och var våra senaste eller närvarande välgörare äro, men då vi emellertid icke veta det, vilja vi barnsligt, enfaldigt hoppas och tro att de skola hinnas av och mottaga denna vår varmaste, innerligaste och djupaste erkänsla av tacksamhet för att de säntoss "Kustbon". Slutligen bedja vi om en hjärtlig hälsning till alla "Kustbons" läsare och i första rummet dess redaktör och medarbetare.

Gammal-Svenskby d. 14 febr. 1926.
Med avtacksamhet djupt rört hjärta
Johannes A. Utas.

Vi tacka för brevet och hälsningarna samt bedja blodsfränderna i Gammal-Svenskby mottaga en trofast hälsning även härifrån.

Kustbon skall sändas i fortsättningen.

Redaktionen.

Lantsbruksfrågor.

En lantbrukare från Rågöarna har i brev bett mig om svar på ett par frågor berörande lantbruket. Då frågorna och svaren måhända äro av intresse för flera jordbrukare vill jag i korthet meddela dem för Kustbons läsare:

Fråga 1. Vilken temperatur är lämplig i stallar för nötkreatur, hästar, får och svin?

Svar: För nötkreatur och hästar är en temperatur av $+16^{\circ}$ grader Celsius eller minst $+12-13$ grader Reamur lämpligast. För får är det tillräckligt med $+10$ grader C. eller $+8$ grader R. och för svin med $+10-12$ gr. C. eller $+8-9$ gr. R. men behöver en något högre temperatur ej inverka skadligt, om nödig luftväxling ombesörjes för avledande av fuktig, ören luft samt inledande av frisk luft. Luftventiler för detta ändamål borde alltid finnas i stallarna.

Fråga 2. Vilka medel finnas att bevara korn, potatis och råg för torka? Och vilka konstgödselmedel skola användas för att säden skall längre hålla sig grön och undgå tidig mognad genom torkans påverkan?

Svar: Under regnfattiga somrar förefinnes alltid risk för skada genom torka, även vid de bäst skötta jordbruk. Djupbearbetad jord i god växtkraft lider dock i allmänhet mindre av torkan än näringsfattig och dåligt brukad jord. Den djupa bearbetningen skall emellertid ske på hösten och icke på våren. Cenom plöjning och ärjning på våren uttorkas jorden och kommer att lida mera av torka. Tidig ytharvning på våren av höstplöjda jorden och sedan harvning omedelbart efter djupgående redskapen (fjäderharv, årdar o. s. v.) på våren är ett gott medel att spara jordfuktigheten och minska risken för torkskada. Hackning i potatis och rovor gör även stor nytta genom att minska avdunstningen från jordytan (varjämte ju därmed ogräset hämmas). Beträffande rå-

gen så reder den sig ju rätt bra mot torka och bäst, då den är sådd på slätt land, som kan ske på avdikad jord. Naturligtvis uttorkar jorden mera och fortare, då den ligger i drillar än då den är jämn.

Konstgödselmedel, och då främst av kväve och kali-gödselslagen, kunna hjälpa till att längre hålla säden grön därigenom att de medverka till kraftig stjälk- och bladutveckling. Mognaden förskjutes härav något samtidigt som en rikare blad och stjälmassa bättre beskuggar marken och minskar avdunstningen därifrån.— I regel är rågen tacksam för en liten mängd chilesalpeter som övergödsling på våren. Till potatisen betalar det sig att ge både kalisalt och svavelsyrad ammoniak även om jorden stallgödslats, och kornet kan behöva (något av både kalisalt, superfosfat och chilesalt (event. annan kvävegödsel) om det ej fått stallgödsling. Närmare anvisningar lämnas gärna på begäran.

Birkas febr. Emil Adalberth.
1926.

Ormsö.

Fredagen den 19 febr. hade denna avd. av S. O. V. enskilt medlemsmöte i Hullo. Mötet var dock besökt även av flera utomstående så att möteslokalen var fullsatt. Den viktigaste punkten på dagordningen var nog valet av ny styrelse för lokalavd. Av den förra styrelsen återinvaldes de flesta ledamöterna. Pastor J. Klasson och lärarinnan M. HOLLINGERS hade dock på det bestämdaste undanbett sig återval.

Den nya styrelsen fick följande sammansättning: Fru Agnes Klasson, Joh. Alros, Hullo, Lars Lindström, Rälby, klock Joh. Lindström, lärarne And. Westerblom och Joel Nyman, Joh. Stenholm, Sviby, Joh. Hallman och And. Häggblom, Kärrslätt.

Till hederledomat av styrelsen utsågs bonden Johan Hörnström, från Kärrslätt, som varit med i arbetet allt sedan S. O. V:s första tillkomst. John Gärdström från Rälby har tidigare tilldelats detta hedersbevis.

Vidare utsågos ombudsmän för de olika byarna och behandlades frågan om S. O. V:s ombudsman, varvid styrelsens för lokalavd. åtgärder i saken godkändes.

Efter thépausen, varvid sammanskottet inbragte 2270 mk., återuptogos förhandlingarna.

Beslöts föreslå årsmötet medlemsavgift för män till minst 75 mk. och för kvinnor till minst 25 mark.

Vid diskussionen om S. O. V:s "väckande" råkade man in i en återvändsgränd: frågan om egen lokal. Meningarna delade sig mycket skarpt, särskilt frågan om sättet för dess användning. Man talade sig het och onödigt skarpa uttryck kommo till användning.

Olika åsikter i frågan angående svenskarnas deltagande i riksdagsvalen.

Utdrag ur brev.

I Kustbon N:o 3 av den 20 jan. d. å. föreslår märket E. G.-k, att svenskarne vid de instundande riksdagsmannavalen borde förena sig med det minoritetsparti, som man har mest förtroende till. Med detta parti torde insändaren helt säkert mena det tyska, ty med ryssarna har vi ju rätt så lite beröringspunkter. Man kunde tycka, att svenskarna utan vidare och som en självklar sak borde förena sig med tyskarna, ty som folkminoriteter här i landet hava vi ju samma intressen och därtill har vi ju starka blodband som förena och binda — svenskar och tyskar äro ju nära släktingar, blodsförvanter. Alla dessa synpunkter till trots skulle jag dock på det bestämdaste varna för ett valförbund av detta slag. Den som känner den allmänna stämningen ute i bygderna, behöver ej göra anspråk på att vara profet för att förutsäga ett misslyckande. . . Det kunde vidare sättas i fråga, om ett valförbund med de kulturellt högststående tyskarna ej vore oss svenskar för omaka, opassande. Tyskarnas intressen, t. o. m. de rent nationella och kulturella, ligga på ett så högt plan, att deras praktiska värde bleve oss svenskar rätt så problematiska. Dessutom och framförallt: tyskarna i gemen representera ännu denna dag som är helt andra intressen än vår fattiga ö- och kustbefolknings. Även om vi som folkminoriteter har mycket gemensamt, så finns det dock också saker som skiljer. Liksom människan icke kan leva allenast av bara bröd, så finns det ännu å andra sidan folk, som icke vill äventyra sina ekonomiska intressen bara för en osäker utsikt att få sina språkliga sådana lagda i mer eller mindre pålitligas händer.

Summa summarum: ett valförbund med tyskarna vore för riskabelt både med hänsyn till våra svenskers uppfattning som även med hänsyn till de olika politiska, sociala och ekonomiska intressen, dessa representera och vilka ligga vår svenska befolkning så oändligt avlägsna. Enligt undertecknads ringa uppfattning i saken få vi se oss om efter andra bundsförvanter.

Vormsö den 24 jan. 1926.

Joel Nyman.

Märket "—n." skriver:

I nr. 5 skriver en insändare att "det kunde för resten vara detsamma med vilket parti vi förena oss." Detta är ett falskt resonemang. Vår utsultna kustbefolkning, som formligen lever ur hand i mun, kan väl aldrig låta lura sig att ge sina röster för kyrkliga furstar eller fabriksmagnater, bara att få en man in i riksdagen och få vara med. De ekonomiska frågorna äro för vår befolkning lika brännande som de andliga — fast ännu mera. I de sistnämnda kunna vi konstatera en viss tillfredsställelse. Endast i förbund med de andra folkminoriteterna få vi förena oss, för att icke bliva bundna till händer och fötter. Vi äro ju inte alldeles utan erfarenhet i det som varit.

Frihetsdagen den 24 dennes, i år den åttande i ordningen, firades på sedvanligt sätt i huvudstaden. Med anledning av att bot- och bönedagen inföll samtidigt, inskränktes en del nöjeställningar. I övrigt, kan sägas, att dagen firades nästan ännu bättre än under de föregående åren. Högtidliga akter försiggingo kl. 9 på morgonen på flera ställen, kl. 12 på dagen ägde paraden rum med mycket stor anslutning, tack vore det vackra vädret. På eftermiddagen anordnades konsert-akter. — På det vackert illuminerade rådhusorget hade den talrika publiken tillfälle att höra radiomusik.

Revals mycket ståtliga nya sjömanshem invigdes söndagen den 21 dennes. Därom närmare nästa gång.

Lagen angående legobrukens avskiljande har nu sedan jordbrukarnas försök att förhindra lagens publicering misslyckats — de fingo endast 33 underskifter, behövdes minst 34 — trätt i kraft. Bildningsminister J. Lattik vägrade i sista minut att ge sin underskrift. Härav har det också uppstått en konflikt mellan honom och det kristliga folkpartiet, så att han fått träda tillbaka från riksdagen.

Även den nya vallagens publicering skulle förhindras av liberalerna, men det lyckas nog icke. Valen komma i alla fall något att uppskjutas.

Amundsen, som rustar sig för ett nytt försök att uppnå nordpolen, kommer med sitt suftskepp "Norge" från Rom på väg norrut att passera bl. a. Reval. Då blir det tillfälle för Revalborna att se det stora jätteluftskeppet,

vars längd är 105 meter med ett manskap av 16 personer. Hastigheten är 110 kilometer i timmen.

Fruktansvärd olyckshändelse i Stockholm. I Södertunneln i Stockholm inträffade en fruktansvärd olycka natten den 22 febr. Under pågående järnvägsarbete rusade ett tåg in i arbetslaget som bestod av fem man. Tre lyckades rädda sig, men två arbetare blevo fruktansvärt massakrerade och dogo genast. Olyckan möjliggjordes genom dålig sikt på grund av rökbildning efter sprängning.

Finnarnas i Ingermanland själavård. Enligt K:la ha de finska församlingarna i Ingermanland nyligen beslutat sända en delegation till Moskva för att av rådsregeringen utverka tillstånd att för själavården kalla präster från Finland.

Luftrouter genom engelska imperiet. Flygminister Hoare har vid ett tal vid universitet i Cambridge framhållit, att tvenne stora flygskepp inom en icke allt för avlägsen framtid skola insättas i trafik mellan England och avlägsna delar av imperiet. Trafiken mellan Egypten och Indien torde vidtaga nästa vinter. En dylik resa kommer sannolikt att taga från 5 till 8 dagar i anspråk. Insättande av handelsluftskepp på routen London—Australien torde resultera i att den nuvarande restiden skulle reduceras med 2/3.

Flygmaskin som kan stå stilla i luften. I London föreligga uppgifter om en ny, tills vidare hemlig konstruktion av en helikopter, utförd av en fransk expert på området.

Motorenergien utnyttjas här på ett sätt, som tidigare aldrig kommit till användning. Sakkunniga, som fått tillfälle att se maskinen under arbetet och att taga del av konstruktionens teori, anse att densamma löst problemet att i en och samma maskin kombinera vertikal och horisontal flygning jämte stillastående i luften. Det uppgives nämligen att apparaten ej blott besitter automatisk stabilisering utan även förmågan att stiga upp och sänka sig vertikalt samt att hålla sig stilla i luften.

S. O. V:s årsmöte

hålles i Hapsal å hotell Petersburg
söndagen den 14 mars kl. 11 f. m.

Svensk gudstjänst samma dag med svensk
fastlagsmessa av rektor P. Söderbäck i Hapsals
kyrka.

Trafikaktiebolaget MÄLAREN-HJÄLMAREN

TELEFONER: för passageraretrafiken 56-28, Norr 12-57, för godstrafiken Norr 12-99

Reguljära linjer: Stockholm — Köping — Kungsör — Arboga — Örebro
Stockholm — Strängnäs — Västerås — Enköping
Stockholm — Drottningholm — Sigtuna — Skokloster
Stockholm — Öarna Ekerö, Björko, Adelsö och Svartsjölandet.

ANGÅENDE AVGÅNGSTIDERNÄ: SE DAGSPRESSEN

Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportatliklar för segling, ritt, automobilspport etc. etc.

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)
Hamngatan 3 A STOCKHOLM Norrmalmstorg

M. DUBOIS, UPPSALA
BAGERI- OCH KONDITORI A.-B.
rekommenderas

Telefoner: Konditoriet 1523 - Bageriet 2780 - Kontoret 9

MÉRIT

SVENSK TILLVERKNING
PRISBILLIG, DRIFTSÄKER

BÅT MOTOR

med fotogendrift

Levereras med blåslamps-
eller magnetändning

AKTIEBOLAGET

FREDR. WAGNER

STOCKHOLM

VASAG. 48.

GÖTEBORG
K Ö P
OLOF ASKLUNDS
BRÖD.
Det är bäst.

Större och mindre
Skogsparker på rot
såväl som
sågtimmer
köpes kontant av Säfveåns A. B.
Göteborg

Järnvägsrestauranten, Malmö
i nya hemtrevliga lokaler med ingång
från Skeppsbron
Fullständig restaurantrörelse.
Smörgåsbuffé - Konditoriavdelning

Olof Almér
Tel. 531 Kristianstad Tel. 163
Välsorterat Fin- o. Grovbageri

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolfs“: Rt. 440 & 14440

Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämp-
liga för alla i marknaden förekommande
apparater och maskiner. — Begär offert!

Falkenberg

Använd

Extra vetemjölet

„ÖRNE“

Den, som är förständig att ej låta sig dåras
av allt utländskt köper alltid svenska varor. En
gammal välkänd firma lämnar alltid köparen
bästa garanti att vid inköp erhålla största valuta
för sina penningar.

Våra tillverkninngar:

SALUBRIN
SPRITÄTTIKA
AROMA ÄTTIKSPRIT

Eau de Cologne:
Extrait Double CARITA
Extrait Quadruple DELILA

Härvatten: Lotion GAMBO
Lavendelvatten: Extrait Triple GARITA äro
var i sitt slag marknadens yppersta och därtill
billigaste fabrikater. Därför garanterar

A.-B. P. HÅKANSSON, ESLÖV.

HOTELL
EXCELSIOR
Birgerjarlsgratan 35, Stockholm
(K. F. U. M:s hus)

Rikstelefon o. telegramadress: EXCELSIOR
Stockholmstelefon 98 27.

INGEN VET VAR
haren har sin gång,
men en var vet, att

PIX-PASTILLER

finnas överallt. Säljes i askar à 25 och 50 öre.
Ensamtillverkare:

Pix Aktiebolag, Gävle

EGONLINEN

uppehåller regelbunden trafik Göte-
borg med alla mellanliggande svenska
hamnar till

**Karlskrona—Danzig—Libau—
Riga—Reval—Hälsingfors.**

Penningkurser

Revals börs, 22 febr. 1926

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1.810	1.825
100 rentmark	—	8.850	8.975
100 Fmk.	—	937	947
100 sv. kr.	—	9.975	10.075
100 dan. kr.	—	9.650	9.850
100 nor. kr.	—	7.875	8.075
100 latt.	—	7.150	7.250